

John Bunyan

NUTTIGE OVERDENKINGEN GEPAST VOOR DE VERSCHILLENDE TOESTANDEN DES MENSEN, IN ENE SAMENSpraak TUSSEN CHRISTUS EN EEN ZONDAAR.

Waarschijnlijk zijn deze Nuttige Overdenkingen het eerste van verschillende kleinere geschriften, die Bunyan gedurende zijne twaalfjarige gevangenschap heeft vervaardigd en, tot onderhoud voor zich en de zijnen, doen verkopen. Toen alzo zijne stem zelden meer buiten de gevangenis werd gehoord, vonden deze stille boden in vele gezinnen een geopend oor en ontvankelijk hart, en zij zullen ongetwijfeld menigmaal een zegen medegebracht hebben. Om een waarlijk dichterlijken stijl of ene voorstelling, die effect moest maken, bekommerde Bunyan zich zeer weinig, zijn hoofddoel was: den zondaar te waarschuwen, dat hij langs een hellend vlak het verderf toesnelt, en hem de blijde boodschap te brengen, dat Christus verzoening heeft aangebracht voor onze zonden, zodat elk, die tot Hem vlucht, rust vindt voor zijne ziel en ene eeuwige zaligheid in de toekomende wereld. In dit geschrift zijn de volgende onderwerpen behandeld:

AAN DEN LEZER.

Stoot u, mijn vriend! aan mijne woorden niet,
Wijl ik de waarheid tracht eenvoudig in te kleden,
Uw heilbegeerig hart slechts luistert naar mijn' reden,
Opdat gij overal de waarheid ziet.

De waarheid is het vooral, en niet mijn woord,
Die het hart der heiligen verblijdt, verkwikt, vertedert:
Heeft zich de ziele eens voor haren God vernederd,
Dan is Zijn stem hetgeen zij het liefste hoort.

Maar stelt gij u tevreden, zo de taal
Slechts sierlijk, geestvol, onberispelijk mag wezen,
Dan is zij voor uw hart onvruchtbaar, moet ik vrezen,
En zonder vrucht is alles dor en kaal.

In poëzie schept iedereen vermaak,
Gewoonlijk wordt ook een gedicht het best onthouden,
Ik dacht, dat verzen dus wel lezers vinden zouden:
Zie hier mijn werk, wellicht is het naar uw smaak.

Geeft een geneesheer zijn patiënt iets in,
Dan tracht hij het met iets anders aangenaam te maken,
Zo zal misschien de waarheid beter het harte raken,
En worde u door het geloof tot groot gewin.

Ik ben de Uwe in Christus.

1. DE MENS VAN NATURE

Blind is de mens, zo hij niet duidelijk ziet,
Wat kwaad de zonde ons heeft gebracht,
En toch, de meeste zondaars zien dit niet,
Omdat hun hart Gods Woord niet acht.
Indien de mens dit ene kon verstaan,
Dat toorn en wraak van God hem wacht,
Dan vlood hij wis van al die brede paân (paden)
Wier einde is: een eeuwige nacht,

Helaas! de duivel met zijn leugentaal
Bedriegt, misleidt het mensankind,
En die is zo verblind door ijdele praal,
Dat het geen enkele valstrik vindt.
Verwonderlijk! de mens, die toch zo wijs,
Zo edel van nature is,
Hij geeft zich aan zulk een verblinding prijs
En acht de zonde geen gemis.

Gelijk een dolle snelt hij schaamteloos voort,
En volgt zijn lusten overal,
Totdat hij uit Gods mond het vonnis hoort:
Dat eeuwige pijn zijn loon zijn zal.
Wanneer het dingen hier beneden geldt,
Dan vindt de mens schier alles uit,
Dan opent zich een onafzienbaar veld,
Maar voor Gods Woord zijn hart zich sluit,

O, welk een schande' voor u, gij wijze mens,
Die in Gods rijke schepping leest,
Want uwe ziele kent geen hoger wens,
Geen God, die het zieke hart geneest.
Een os en ezel hebben meer verstand:
Huns meesters kribbe kennen zij,
Uw wijsheid wendt zich af van 's Heeren hand,
Zij zijn gehoorzamer dan gij.

Maar wat is de oorzaak van zo dwaas bestaan,
Dat gij uw zaligheid veracht?
Gij ziet de roede niet, die u zal slaan:
Want na den dag komt straks de nacht.
Gij hecht aan het Woord des Heeren geen geloof,
Gij luistert niet naar Zijne reën (reden)
Want deed gij zo, gij bleef niet langer doof,
Maar vlood terstond naar Christus heen

De waarde uwer ziele kent gij niet,
Gij geeft ze aan den duivel prijs,
Terwijl u Jezus Zijn genade biedt:
Hij maakt alleen u waarlijk wijs.
Ontwaak, gij slapende! en overdenk,
Wat eens uw einde wezen zal,
Ik smeed u, let op 's Heeren Woord en wenk:
Hij maakt u zalig gans en al.

2. OVER HET LIJDEN VAN CHRISTUS

God zag den mens in zijne ijdele wegen,
En sloeg hem in al zijne ellende ga,
Toen openbaarde Hij hem zijn gena,
En zond Zijn Zoon, dien mens tot heil en zegen
Wat groter wonder kan men mij verhalen,
Dan dat die grote God den mens bemint,
Dat Hij den zondaar aanneemt tot Zijn kind,
En eens Zijn Zoon den losprijs liet betalen?

Toen de ongerechtigheid was toegenomen,
De mens van God ten enenmale ontaard,
Werd Jezus met al onze schuld bezwaard,
Om ons te laven met de levensstromen.
Want toen de last der zonden op Hem drukte,
En Hij voor God in onze plaatse stond,
Toen heeft Hem God om onzentwil verwond:
Het was de vloek der wet waarvoor Hij bukte.

Hij, zonder zonden, droeg den toorn des Vaders,
Wie is in staat, dat wonder te verstaan,
Dat God Zijn Zoon om onzentwil wou slaan,
En overgaf ten spot van Zijn versmaders?
Hij wou der hemels heerlijkheid verzaken.
Zijn bloedig zweet, Zijn wonden zonder tal,
Wie, die dat lijden recht beschrijven zal,
Toen Hij, van Satans macht ons vrij wou maken?

Wie trok zich onzer aan, zo diep verdorven?
Gods Zoon, met eer en heerlijkheid bekleed.
Hij droeg vrijwillig smart en pijn en leed,
En is aan het kruis den wreedste dood gestorven.
De steenrots spleet, de aard' ving aan te beven,
De zon verborg een poos haar lieflijk licht,
En Jezus droeg het ontzettend zwaar gewicht
Van onze straf, om het leven ons te geven.

Maar toen de Vader zelf Hem had verlaten,
Toen had Zijn lijden het hoogste punt bereikt.
Zeg mij, wat zulk een bittere smart gelijkt?
Hij, weerloos ten prooi aan wie Hem haatten!
O, lieve Heiland! Gij droeg onze zonden,
Om onzentwil werd Gij verdrukt, geplaagd,

Gij zuchtte diep, uwe ziel was versaagd,
Maar vrede en leven stroomt uit Uwe wonden.

O, onbeschrijflijk waren Uwe smarten:
De foltering der hel moest Gij doorstaan,
Het heil der duisternis viel op U aan,
Haar woede en wraak mocht U ten dode tarten.
Gij had ons lief, Gij wilde ons bevrijden,
Gij triomfeerde over al hun macht,
Gij overwon den dood door Uwe kracht,
En ons behoud was het loon van al Uw lijden.

Gij zijt door God ten Levensvorst verkoren,
Gij hebt het U verworven door Uw bloed,
het Is tot mijn eeuwig heil al wat Gij doet,
Een eeuwige zaligheid is mij beschoren.
Zou mij dan dood of graf of hel doen beven,
Of Satans woeden mij verbaasd doen staan?
Zij mogen vrezen, die Uw kruis versmaân,
Den dood verkiezen boven het eeuwig leven.

3. DE HEILIGEN OF DE GEMEENTE

Zo wordt de zondaar tot een kind van God,
En van den vloek der wet ontheven.
Niet langer hoeft zijn ziel thans te beven,
Al is kastijding soms zijn lot.
Nu kan 'k met vreugd Gods aangezicht zien,
Ofschoon die liefde gans onwaardig,
Want tot mijn hulpe is mijn Heiland vaardig
Mijn Jezus, die ik vrolijk dien.

Spreekt Satan mij van zonde, Zijn gena
Bedekt mijne ongerechtigheden,
Zijn bloed schenkt mijn ziel rust en vreden,
Die Vriend faalt nimmer, vroeg noch spa. (laat)
Hij is mijn leven, mijn gerechtigheid,
Wie is in staat, mij nog te schaden?
Hij wast mij rein van al mijne euvel daden,
Mijn Heiland die veilig mij geleidt.

Zijn offerande was Zijns Vaders lust:
God heeft mij in Hem aangenomen,
Dit maakt mijn blijdschap, mijn vreugd volkomen,
Belooft mij ginds een zalige rust.
Geniet ik geen benijdenswaardig lot?
Mijn hart smaakt thans een hemelvrede,
En van deze aard' voert Hij mij eenmaal mede,
Om lof te zingen mijnen God.

O Heere! 'k heb nimmer Uw gena verstaan,
Toen 'k nog mij zelf der zonde wijdde.
Ik wilde niet, ik legde Uw Woord ter zijde,
Ik zocht U uit den weg te gaan.
Weerspannig tegen Uw liefdedrang,
Wilde ik van geen verlossing weten,
Maar desondanks hebt Gij mij niet vergeten:
Uw oog rustte op mij sedert lang.

Ik dank die liefde, dat geduld, die trouw
Niet aan mijn eigen' goede daden,
Had Gij U niet met mijn schuld beladen,
Ik wist niet, waar 'k mij bergen zou.
Ik ben de schuldigste van mijn geslacht
In denken, spreken, doen en laten,
Niets anders dan genade kan mij baten,
Verlossen van der zonde macht.

Maak mijn ziel, o Heere! in U verblijd,
Schenk mij gena, geloof en liefde.
O, dat voortaan geen zonde U meer griefde,
Maar leer mij Uw gerechtigheid!
Al ben ik zwart, in U ben 'k vrij van schuld,
Gereinigd door mijns Heilands wonden.
In U word ik voor God volmaakt bevonden:
Mijn Jezus heeft de wet vervuld.

Met mijnen Heiland sta of val ik dan,
Want slechts in Hem is al mijne leven,
Ik heb mijn ziel in Zijne hand gegeven:
Hij is het, die behouden kan.
Hoezeer ik vaak van mijn Heiland dwaal,
Hij vat mijn hand en brengt mij weer,
Hij zend Zijn Geest in mij, ondankbare, neer,
En Hij vergeeft mij menigmaal.

Zo is de weg der heiligen op aard:
Hun Heiland is hun steun en sterkte:
Hij was het, die eens al hun heil bewerkte,
Hij is de Heere, die hen bewaart.
O, twijfel dan niet meer, gij kleingeloof!
Uw Jezus let op uw gangen,
Geen duivel is in staat, u ooit te vangen,
Geen Satan, die u Jezus roof!

4. SAMENSPRAAK TUSSEN SATAN EN DE VERZOCHTE ZIEL

Satan: Ellendig mens! heft gij uw oog omhoog?
Zie op van zonden, schaamte moest u dekken.
Uw ziel is dood, wat gij ook denken moog',
Al uw berouw kan u geen hulp verwekken.

De Ziel: Ik weet, ik ben verdorven, gans onrein,
Mijn hart is hard, mijn zonden niet te tellen,
Maar Jezus wil mijn Zaligmaker zijn,
Uw dreigen kan Zijn macht geen perken stellen.

Satan: God dreigt de zondaar met den eeuwige dood,
Kan zulk een heilig God het kwaad vergeven?
Het baat u niets, al roept gij in uw nood,
Het leidt tot niets, uw ijdel, machteloos streven,

De Ziel: De Schrift zegt mij, dat Jezus voor mij stierf,
Van zonde, dood en hel mij te bevrijden.
Ik weet, dat Hij vergeving mij verwierf,
Ik bouw op de verdiensten van Zijn lijden.

Satan: Gij, huichelaar! hoe durft gij op gena
Bij al uwe ongerechtigheden hopen?
Verweten zelfbedrog blijkt het weldra,
De dood komt straks uw luchtkastelen slopen.

De Ziel: God weet, hoe eindeloos groot mijn zonden zijn,
Hoe ze al mijn weten verre overtreffen.
Maar Jezus' bloed wast mij volkomen rein:
Hij kan en wil mij van mijn schuld ontheffen.

Satan: Maar dwaas! zeg: welk bewijs hebt gij daarvoor?
Heeft inderdaad uw ziel genade ervaren?
Zeg mij: zijt gij verzekerd, en waardoor,
Dat God u voor de hel zal bewaren?

De Ziel: Ik heb mijn ongerechtigheid erkend,
En 'k heb geleerd, mijn zonden te verfoeien,
Ik heb mij weer aan mijn God gewend,
En Hij heeft mij bevrijd uit mijn boeien.

Satan: Hebt ge anders niet, hoor dan wat ik u zeg:
Uw hart heeft geen genade nog ontvangen,
Ook Kaïn, Judas volgden dezen weg,
En bleven toch in 's duivels strik gevangen.

De Ziel: Maar 'k heb de liefde van mijn Heere gesmaakt:
Hij heeft ze zelf in mijn ziel gegeven,
Hij heeft mij van mijn schulden vrijgemaakt,
En mij tot Zijne eeuwige bruid verheven.

Satan: Gij weet, hoe licht het gevoel de mens misleidt,
Gij hebt misschien u zelf slechts bedrogen.
Gij waant alleen, van schuld te zijn bevrijd,
Wat! meent gij op gena te kunnen bogen?

De Ziel: Meermaals heeft God het verzekerd in Zijn Woord,
En alle twijfel van mij weggenomen,
Mijn ijskoude hart heeft Zijn stem gehoord,
En 'k zal eens bij Hem in den hemel komen,

Satan: Maar hebt gij dan Zijn licht niet uitgeblust?
Met kennis en bewustzijn overtreden?
Paai u niet langer met uw valse rust:
Gij hebt den Geest gelasterd, ja nog heden!

De Ziel: Er is veel waarheid, Satan! in uw woord:
Ik heb Gods Geest weerstaan, bedroefd, nog heden,
Maar het werk in mijn ziel is niet verstoord,
Mijns Heilands bloed blijft pleitgrond van mijn beden.

Satan: Wel heeft de Heiland eens Zijn bloed geplengd,
Maar niet voor zulke zonden als de uwen.
Voor u blijft steeds de kelk des toorns gemengd,
Een heilig God moet u voor immer schuwen.

De Ziel: Werd elke zonde, tegen het licht begaan,
Een lasteren des Geestes Gods geheten,
Wat hebben Petrus, David dan gedaan?
Dan ook geen verzoening voor hun bevlekt geweten.

Satan: Maar God verloor het uit, vóór iets bestond.
Gij dwaas! gij hebt dat voorrecht niet genoten,
Het is een hersenschim, al wat gij vond,
'k Herhaal het u: God heeft u gans verstoten.

De Ziel: Zij hebben evenzeer als ik misdaan,
En hun weg voor 's Heeren oog verdorven,
Ik ben met al mijn schuld tot Hem gegaan,
Wiens bloed ook hun verzoening heeft verworven.

Satan: Maar al hun zonden werden uitgewist,
Nadat zij zelfs zo diep gevallen waren,
Doch die getuigenis is het geen gij mist:
Gij moet, gij zult eenmaal ter helle varen.

De Ziel: Ik loof den Naam van mijnen dierbare Heer',
Want Hij heeft al mijn zonden weggenomen,
Hij schenkt mij vreê, Hij troost mij keer op keer,
Ja, ook voor mij is Hij op aard' gekomen,

Satan: Hoe weet gij zulks? Komt dan uw troost van God?
Een ijdel, vals geloof houdt u gevangen,
Gij vleit u met een eeuwig, zalig lot,
Maar straks verstommen uw vreugdezangen.

De Ziel: Gij laat dus uw prooi niet spoedig vrij,
Toch zult gij mijn geloof mij niet ontroven,
Mijn Jezus is mijn Rots, Hij staat mij bij,
Zijn liefde en trouw gaat alles ver te boven.

Satan: Al uw geloof is slechts een spinnenweb,
En uw genade niet van de echte stempel.
Na al die vloed komt straks een vreselijke eb,
Er is geen plaats voor u in 's Heeren tempel.

De Ziel: Mij dunkt, mijn Jezus lacht mij vriendelijk toe,
Hij wijst mij op Zijn handen, voeten, zijde,
Hij maakt mij vrolijk, blijde, wel te moe,
Zijn liefdestem roept mij in groene weide.

Satan: Meent gij, gij zult volharden tot het laatst?
Uw vlees is zwak, gij kunt niet staande blijven.
Kent gij den vijand, die zich voor u plaatst?
De stroom der eeuw zal u ter helle drijven.

De Ziel: Mijn Jezus zit aan 's Vaders rechterhand
Als Middelaar, waarvoor zal ik nog beven?
Wie Hem laat zorgen, houdt onwrikbaar stand,
Hij zal mij eenmaal de overwinning geven.
Ook woont Hij met Zijn vreze in mijn hart,
Hij loutert mij van al mijn boze lusten
En zo gereinigd, kan ik vrolijk rusten:
Hij zelf ontnemt mij alle leed en smart.

Satan: Ik zal u met mijn scherpe roede slaan,
Mijn wraak zal u met geselen kastijden.
Meen niet, dat gij mijn handen zult ontgaan:
Geen macht, noch kracht zal uwe ziel bevrijden.

De Ziel: Hij, die Zijn oog ontfermend op mij richt,
Zal mij door Zijne tedere zorg bewaren,
Hij is mijn hulp, Hij redt me uit die gevaren,
Ik wandel voor Zijn vriendelijk aangezicht.
Ga weg van mij, gij Satan! gij verleider!
Mijn Heiland heeft u overmocht.
Hij blijft voor eeuwig mijn Bevrijder,
Hij heeft mij met Zijn bloed gekocht.

5. SAMENSPRAAK TUSSEN CHRISTUS EN EEN ZONDAAR

Christus: Arme zondaar! Ik breng u een goede tijding,
Heerlijker dan gij u denken kunt:
'k Breng u uit uw slavernij bevrijding,
Leniging van elke smart,
Rust en vreê voor het moede hart.

De Zondaar: Uw genade neem ik gaarne aan,
Naar Uw Woord wilt Gij ze een ieder schenken,
Bij gelegenere tijd wil 'k daaraan denken:
het Zou mij nu nog al te moeilijk gaan.

- Christus: Ik verwierf u wat geen engelen brachten:
 'k Werd om uwentwil verwond, gedood,
 Waarom zoudt gij dan nog langer wachten!
 Heden Mijn gena versmaad,
 Morgen is het misschien te laat.
- De Zondaar: Zeker ben ik van Uw liefde en trouw,
 Maar mijn hart blijft aan de zonde kleven,
 'k Kan ze niet verzaken in dit leven:
 het Is genade alleen, waarop ik bouw.
- Christus: 'k Heb voor u aan het vloekhout willen hangen,
 U verlossen van de helse pijn,
 Van de zonde, die u houdt gevangen,
 Opdat gij, in heiligheid,
 het Deel beërft, u weggeleid.
- De Zondaar: Gaarne zou ik naar de hemel gaan:
 'k Heb een afschuw van de helse smart,
 Maar ik smee U, laat mij nog mijn hart:
 Met mijn mond noem 'k toch uw dierbare Naam?
- Christus: Is dat liefde? Ben 'k u niet meer waardig?
 Doen Mijn zuchten, tranen, smart en pijn,
 Doen Mijn wonden u het hart niet breken?
 Zie het doodzweet van Mij leken,
 Wilt gij nog een zondaar zijn?
- De Zondaar: 'k Heb thans rust en vrede en vreugde op aard':
 Voorspoed en geluk wacht me allerwegen,
 Wat 'k begeer en wens, het lacht mij tegen,
 'k Bid U, Heere! dat Gij mijn ziel spaart.
- Christus: O, gij dwaas en onbekeerlijk wezen,
 Die uw zaligheid zo wuft verspeelt!
 Gij hebt Gods geduchte wraak te vrezen.
 Heden hoort gij Zijn stem,
 Maar gij luistert niet naar Hem.
- De Zondaar: Deze wereld heeft thans haar bestaan,
 Wat ik nu ontvang, wil 'k nu genieten.
 Houdt die aardse stroom eens op te vlieten,
 Immers kan 'k ook dan nog tot U gaan?

Christus: Zult gij op die wijze iets gewinnen?
 Zal het u in die dag nog mogelijk zijn?
 Wat is het lot van wie de wereld minnen?
 Weiger Mijn genade niet:
 Zalig hij, die tot Mij vliedt.

De Zondaar: Dan verloor 'k mijn vrienden en mijn eer,
 Rijkdom, die mijn hart kan vrolijk maken,
 Dwing mij niet dat alles te verzaken,
 'k Smeek U, laat mij thans met vrede, Heer'!

Christus: Arme ziel! weldra zult gij die vrienden,
 Geld, en goed, en ere zien vergaan:
 Wat de aarde geeft, blijft niet bestaan.
 Wat baat u die heerlijkheid,
 Zo uw ziel schade lijdt?

De Zondaar: Thans vereist mijn arbeid al mijn kracht,
 het Is mij dus onmogelijk, U te horen.
 Klinkt mij eens de stem des doods in de oren,
 Mijn bekering is dan ras volbracht.

Christus: Wilt gij nu van geen verlossing weten,
 Weigert gij bestendig het hoogste goed,
 Blijft de zondedienst u immer zoet,
 Dan derft gij de zaligheid,
 Vindt u het helse vuur bereid.

De Zondaar: 'k Heb nog zo ontzaglijk veel te doen,
 'k Heb voor mijn gezin te zorgen,
 Mijn zaken wachten me elke morgen.
 'k Heb volstrekt geen tijd,
 Later ben 'k bereid,
 Hoe dwaas is hij, die zo zich zelf misleidt.
 Zeg, lezer! zeg, of gij die man of vrouw niet zijt?

6. SAMENSPRAAK TUSSEN CHRISTUS EN DE TWIJFELENDE ZIEL

De Ziel: O, hoe ben 'k met zonde en schuld beladen,
Een ellendige zondaar, anders niet.
Overal vind 'k goddeloze daden,
En vergelding in het verschiet.

Christus: Staat uw vroeger leven u voor ogen,
Kwelt u bittere spijt, en schaamte, en rouw,
Kom tot Mij dan: Ik wil u verhogen,
Hoop volkomen op Mijn trouw.

De Ziel: Heere! ik durf, ik mag, ik kan niet hopen
Mijn zonden zijn te zwaar, te groot,
Neen, Gij stierft niet om mij vrij te kopen.
Neen, mij wacht niets dan de dood!

Christus: Ik zie in erbarming op u neer,
Ik verlos u van uw zonde en kwaad,
Ik geef u genade en vrede weer,
Dat gij niet verloren gaat.

De Ziel: Lieve Heiland! mijn zonde is machtig,
En vergeefs is het, dat ik haar bestrijd.
O, ik smee U: wees mij toch indachtig,
Dat mijn ziel geen schade lijdt!

Christus: Angstig hart! Ik kom met Mijn liefde,
Mijn gena, geloof en hoop tot u,
Ik nam weg al wat u bitter griede,
Ik verlos, Ik red u nu.

De Ziel: Maar mijn kracht is klein, mijn hart zo ijdel,
'k Vrees, dat Satan mij haast overwint.
Heiland! bind hem met uw sterke breidel, (teugel)
Steun uw zwak, onmachtig kind!

Christus: Laat u door zijn schrik geen vrees aanjagen:
Ik ben met u, Ik ga aan uw zij,
Ik geleid, bescherm u al uw dagen.
Zalig hij, die bouwt op Mij!

De Ziel: Lieve Heere! kunt Gij me Uw liefde schenken?
Schaamt Gij U dan mijn boosheid niet?
Wilt Gij mij in trouw en gunst gedenken,
In wie Gij slechts ondeugd ziet?

Christus: Mijn ontferming wil Ik u bewijzen,
Om Mijns Naams wil u van schuld ontslaan.
Zondaars zullen Mijn liefde prijzen,
Engelen vol bewondering staan.

De Ziel: Welk een heerlijk lot is mij beschoren!
Heere, bewaar die troost in mijn gemoed!
Uw liefde heeft mij uitverkoren,
U zij de eer voor al dat goed!

Christus: Houd u vast aan al Mijn heilbeloften!
Zie op het kruis van Golgotha!
Ik sla u van Boven ga.
Na de strijd zal 'k u de kroon geven.
Wie in Mij gelooft, zal eeuwig leven.

De Ziel: O, oneindige, Goddelijke genade,
Die volkomen mij heeft verlost!
Heiland, leer me U dienen vroeg en spade! (laat)
het Heeft U eens Uw bloed gekost.

7. SAMENSPRAAK TUSSEN DEN DOOD EN EEN ZONDAAR

De Zondaar: Ik ben de man, bij wie het al ten dienste staat,
'k Heb huis en land en wat ik kan begeren,
Mijn ziel! zeg mij: wat zou u kunnen deren?
Neem thans uw rust: er is geen vrees voor kwaad!
'k Heb vrouw en kinderen, vrienden zonder tal,
'k Geniet de eer en achting aller mensen.
Ik weet niet, wat ik mij nog meer kan wensen:
De aarde is mij een heerlijk vreugdedal.

De Dood: Mijn vriend! het is uw tijd, maak daarom voort
Ik neem u mee uit uw aardse woning
Naar mijn gebied, daar heers ik als een koning,
Daar wordt uw snorkerij niet meer gehoord.

De Zondaar: Vanwaar komt gij? ik raad u, ga weer heen!
 Laat mij vooreerst een poos nog hier verwijlen.
 Ik ben gezond: gij hoeft u niet te ijlen,
 Nog rest de helft mijns levens, naar ik meen.

De Dood: Gij zijt een bloem des velds, een vallend blad,
 Ik heb in last, u met mij mee te voeren,
 Met mijne kille hand u aan te roeren:
 Gij hebt het goede dezer aard' gehad.

De Zondaar: Neen, nu nog niet, haal mij de dokter, vlug!
 Laat mij terstond een arts bereiden,
 Die zal mij wel van elk gevaar bevrijden,
 En mijn gezondheid komt weldra terug.

De Dood: Ik zeg u: al die moeite baat u niet,
 God heeft de tijd bepaald, dat gij zult sterven,
 De wormen zullen u ten buit verwerven
 In het land, waar weldra uw oog geen licht meer ziet,

De Zondaar: Mijn lieve vriend! ik bid u, wacht nog wat!
 Ik smeeek u, was het slechts een tweetal jaren,
 Wil mij die bittere stond (ure) nog wat besparen!
 Ik heb dit leven nog zo kort gehad.

De Dood: Ik mag, ik kan u niet ter wille zijn,
 Gij kunt met al uw geld geen uur zelfs kopen.
 Kom, mee met mij, uw tijd is afgelopen,
 Uw graf is reeds gedolven: gij zijt mijn.

De Zondaar: O, stel nog uit, dat ik mij eerst bekeer!
 Ik smeeek u, laat mij dat nog eerst volbrengen!
 O, spaar mij nog! 'k wil God mijn tranen plengen,
 O, geef mij tijd, dat 'k tot Hem wederkeer!

De Dood: God gaf u tijd, hoe hebt gij die besteed?
 Gij hebt de zonde lijf en ziel gegeven,
 Aan haar dienst gewijd uw ganse leven.
 Het uitstel is thans uit, wees nu gereed!

De Zondaar: O, bittere smart! Och, laat mij ditmaal vrij!
 Mijn kracht verdwijnt: hoe hard werpt gij mij neer!
 Mijn vrouw en kinderen lieven mij zo teder,
 Heb meelij met hun tranen en met mij!

De Dood: Dood is mijn naam, en zo is mijn natuur,
Ik eis mijn recht en weet van geen genade,
Ik geef geen uitstel, wie ook voor u bade.
'k Herhaal nog eens: het is uw stervensuur.

De Zondaar: Wie is achter u? Wie volgt u op uw treên?
Ik word met angst vervuld op zijn blikken,
Zijn vreselijk gelaat doet mij verschrikken.
O, zeg: naar welke plaats voert gij mij heen?

De Dood: Het is mijn vriend, die mij thans vergezelt,
Zijn naam is hel, hij komt mijn werk beschouwen,
Ging met mij mee in het vast vertrouwen:
Hij krijgt u spoedig onder zijn geweld.

De Zondaar: Ontzettend! het is om mijn verderf te doen?
O! 'k heb thans klaar mijn vreselijk lot voor ogen,
Zolang ik leefde, heb 'k mij zelf bedrogen.
Nu is het te laat: ach! waarom draalde ik toen?
O! ik heb toen mijn zonde niet verzaakt,
Ik wilde niet, dat Jezus mij bevrijdde.
O, vreselijke angst, die ik thans lijde,
Nu die ontzettende eeuwigheid genaakt!
Mijn hart bezwijkt, mijn oog verliest zijn licht,
Ik zie daar ginds het vuur der hel reeds branden,
God ketent mij met vreselijke banden,
Ik word weldra veroordeeld in het gericht.
En vrouw en kind, en vriend en maagd blijft hier,
Mijn geld, mijn goed, niets, niets kan mij meer baten,
Al wat mijn hart beminde, moet 'k verlaten.
Ontzettende eeuwigheid!

8. SAMENSPRAAK TUSSEN DEN DOOD EN EEN HEILIGE

De Heilige: Mijn ziel verlangt deze aarde te verlaten,
En met de heiligen, van alle zonden rein,
Te wandelen langs de zuiver gouden straten,
En eeuwig bij mijn Heere te zijn.

De Dood: Wie zijt gij, die daarheen wilt gaan,
Gij dwaas! weet gij wat het is te sterven?
Het licht, het leven, alles derven,
Al wat u lief is, af te staan?

De Heilige: Mijn vriend! veroorloof mij u iets te vragen:
Kent gij mijn Zaligmaker, mijnen dierbare Heer?
Die heeft voor mij de smart des doods verdragen,
Wie in Hem is, sterft nimmermeer.

De Dood: Ik ben de koning der verschrikking,
Geen mens, die mij kan weerstaan,
En vorst en koning zijn mij onderdaan.
Zijn zij aan het eind van hun reis,
Dan vallen ze onder mijn zeis.

De Heilige: Waar is uw prikkel, gij geduchte koning?
Ik zie niets meer in u dan een gebroken macht,
Haast kom ik bij mijn Heere in 's Vaders woning,
Waar mij een zalig leven wacht.

De Dood: Sloeg ik eens Simson, David niet,
En duizenden van heilige mannen?
Ik zal ook spoedig u verbannen
Naar het dodenrijk, waar ik gebied.

De Heilige: Gij doodt de goddelozen, maar Gods kinderen
Ontkomen veilig aan uw vreselijke hand,
Gij kunt alzo mijn blijdschap niet verminderen:
Gij brengt mij slechts naar het vaderland.

De Dood: Gij dwaze mens, hoor naar mijn woord!
Gij meent, gij hoeft mij niet te vrezen?
Ik zal u van die waan genezen,
'k Heb eens uw Jezus zelf vermoord .

De Heilige: En hebt gij Hem dan in uw macht behouden?
En is Hij op dit ogenblik uw Onderdaan?
Wie is de derde dag dan heerlijk opgestaan,
Die gij met al uw macht niet kon houden?
Mijn lichaam ter verderving overgeven,
Daartoe zijt gij in staat, meer kunt gij niet.
En zelfs mijn stof zal eenmaal weer herleven,
Wanneer mijn oog Hem in de wolken ziet.
het Bazuingleklank zal eens weerklinken,
De doden uit hun graven gaan,
De vromen in het Rijk huns Vaders blinken,
En gij, o doodt zult dan vergaan.

9.EEN SAMENSPRAAK OVER DEN DAG DES OORDEELS, MET BETREKKING TOT GODZALIGEN EN GODDELOZEN

1. VOOR DE GODZALIGEN

Jezus is op aard' gekomen
Om Zijn volk van schuld en straf te ontslaan:
Als zij eens den hemel binnengaan,
Wandelen ze aan de eeuwig groene zomen
Zijner levensstromen.

Glorievol komt Hij eens weder,
Van Zijn heilige engelen vergezeld,
Als trompetgeschal hun nadering meldt,
Dan daalt Hij tot Zijn verlost en neer,
Want Hij mint ze teder.

Met verbazing schouwt de aarde,
Als Hij in Zijn heerlijkheid verschijnt,
En des Satans heerschappij verdwijnt.
Heerlijkheid, die niets nog evenaarde,
Wat het verleden baarde.

Hoger op, Mijn welbeminden!
Tot wier heil Mijn hartebloed geplengd,
Om wier wil Mijn lijdenskelk gemengd
In den hemel zult gij uwe vrienden
Zalig wedervinden.

Gij hebt eens geloofd ten leven,
het Was voor u, dat Ik Mijn Vader bad,
Toen 'k Zijn Naam op aard' verheerlijkt had.
Gij, gemeente! zijt Me als bruid gegeven:
Gij zijt trouw gebleven.

Komt, gezegende Mijns Vaders!
Erft het Koninkrijk, u weggeleid,
Thans van alle smart en rouw bevrijd.
'k Kocht uw ziel, toen 'k hing, ten spot van smaders,
het Offer van verraders.

'k Weet, uw hart was gans verdorven,
En gij waart met zonde en schuld belaân,
Maar Ik heb uw straf ondergaan
'k Heb u vrede en zaligheid verworven:
'k Ben voor u gestorven.

Voor de wereld was verrezen,
Heeft Mijn Vader u reeds liefgehad,
Heeft Zich over u ontfermd, opdat
Gij, van alle schuld en smet genezen,
Mij gelijk zoudt wezen.

Met uw vreselijk lot bewogen,
Toen ge in de woestijn aan het dwalen waart,
Onder mijne haters waart geschaard,
Sloeg Ik op u Mijn ontfermende ogen,
Om u te verhogen.

Toen gij Mij verkoost als Koning,
Steunde Ik u met Mijn sterke hand,
Schonk u Mijn Geest ten onderpand
Van het heerlijk feest van uwe kroning,
In uws Vaders woning.

2. VOOR DE GODDELOZEN

Mijn bazuin weerklinkt: staat op, gij doden!
Goddelozen! komt nu uit uw graf,
Zee en aarde! geeft uw buit thans af,
Maaiers! zamelt het onkruid, het werd u eens verboden.

Ziet, de boeken, die uw daden vermelden,
Worden weldra geopend voor Gods troon,
Daar staat uw verwerping van Zijn Zoon.
God zal u die zonde in het openbaar vergelden.

Menigmaal hebt gij Mijn woord vernomen,
Maar gij hebt uw oren afgekeerd,
En Mijn Evangelie niet geëerd.
het Uur der Goddelijke vergelding is gekomen.

Mijn genade hebt gij afgewezen,
Die Mij eerden, hebt gij steeds veracht.
Thans wordt ook uw bidden niet geacht,
En gij door Gods oordeel straks ter hel verwezen.

Zonde was uw lust, Mijn wil uw vijand,
Mijn wegen hebt gij niet gewild.
Was Mijn juk zo zwaar, uw heer zo mild?
Gij had Satan liever, dan mij tot uw Heiland.

Hoort uw vonnis, alle goddelozen!
het Oordeel uwer ongerechtigheid:
Vaart ter helle tot in eeuwigheid,
Daar is het deel van hen, die het brede pad verkozen.

3. HUN KLACHT

O, Heere! het is niet alles onze schuld:
Wij hadden slechte voorbeelden voor ogen,
Ook onze leraars hebben ons bedrogen.
Uw vonnis word dus aan hen vervuld

Dan was ook onze omgeving zo verkeerd:
Geen mens, die naar Uw woord of wetten vraagde,
Maar men vervolgde een ieder, die het waagde,
Om te onderzoeken wat de Bijbel leert.

Zo heeft men ons van U steeds afgeleid,
Wij konden het rechte spoor niet wedervinden.
O, Heere! neem ons aan als Uw beminden!
Gij zijt het toch, die van het verderf bevrijdt.

4. HET ANTWOORD

De dag der zaligheid is thans voorbij,
En de welaangename tijd vervlogen.
Ik heb u lang gesmeekt, gij hoordet niet naar Mij:
Thans kan uw bidden niets vermogen.

Had ge u bekeerd, toen gij op aarde waart,
En toen uw bittere klacht omhoog gezonden,
Dat had ge u zelf dit ontzettend lot bespaard,
Verzoening in Mijn bloed gevonden.

Gij zegt: uw leraars hebben u misleid,
Was het u te zwaar, zelf het smalle pad te zoeken?
En waarom dan Mijn Woord niet nagespeurd met vlijt?
Mijn leer stond in de Bijbelboeken

Verlangde gij, de waarheid te verstaan?
Standvastig het pad des levens te betreden?
Of zijt gij Mij bestendig uit den weg gegaan?
En zei immer: maar niet heden!

Dan was ook uw omgeving zo verkeerd,
Maar waarom moest gij hen noodzakelijk volgen?
Gij hebt hun zonde en ongerechtigheid vermeerderd,
Straks wordt gij door Mijn wraak verzwolgen.

De boze wereld slechts vervulde uw hart,
Gij wilde niets van Mijn eisen weten,
Gij hebt u immer meer in Satans strik verward
En Mijn vermaning snood vergeten.

Gezegenden Mijns Vaders! erft het Rijk,
Dat Hij u reeds voor eeuwen heeft gegeven.
En gij, vervloekten! naar het helse vuur, gelijk
Gij Mij veracht hebt in uw leven.

Uw deel is, waar de worm niet sterft,
Waar ge alle troost en lafenis derft,
En wroeging volgt op al uw paân
Omdat ge uw eigen weg wilde gaan.

10. SAMENSPRAAK TUSSEN EEN HEILIGE IN DEN HEMEL EN EEN ZONDAAR IN DE HEL, NAAR AANLEIDING VAN LUKAS 16

De Heilige: Mijn Heere heeft me in de heerlijkheid gebracht,
 En van het verderf verlost.
 Om mijnentwil werd Hij eens diep veracht,
 Mijn leven heeft Zijn dood gekost.

De Zondaar: Ik woon hier in het schrik'lijk land des doods,
 Ten prooi aan smart en pijn.
 Mijn zonden kvellen mij den ganse dag,
 Hoe vreselijk, hier te zijn!

De Heilige: Wat is de reden van uw bange klacht,
 En van uw bittere spijt?
 Ik weet wel, in de hel heerst eeuwig nacht,
 Maar zeg mij, waarom gij daar zijt?

De Zondaar: Helaas! het is mijn levenstijd op aard',
 Die mij zo zuchten doet,
 Daar heb ik me als een schat Gods toorn vergaard,
 Dien ik thans dragen moet.

De Heilige: Ook ik leefde eens op aard', zowel als gij,
 In ongerechtigheid,
 Maar het Woord van God, dat overtuigde mij
 Van zonde en barmhartigheid.

De Zondaar: Helaas! men heeft mij veel daarvan gezegd,
 Mijn predikant vooral,
 Maar 'k wilde niet, ik bleef der zonde knecht,
 Altijd en overal.

De Heilige: Toen 'k van genade hoorde, brak mijn hart,
 Mijn zonde werd me een last.
 Zij heeft mij vrijgemaakt van schuld en smart,
 En nu ben ik mijns Heilands gast.

De Zondaar: Ik heb ook vaak mijn toestand ingezien,
 En het heeft mij smart gebaard.
 Maar 'k wou de boze last geen weerstand biën:
 Ik ben de helle waard.

De Heilige: 'k Verlangde zo naar het leven na den dood,
 Om tot mijn Heere te gaan,
 Die mij tot Zijn bruiloft heeft genood,
 Ondanks mijn goddeloos bestaan.

De Zondaar: Ook ik vond dat wel eens een heerlijk iets,
 Den hemel mij wat waard,
 Maar 'k had mijn zonde lief: dus baatte het niets,
 het Heeft nu mijn smart verzwaard.

De Heilige: De wereld, zonde en Satan hebben soms
 het Mij moeilijk gemaakt,
 Zij dreven me echter slechts tot Christus uit:
 'k Heb menigmaal Zijn troost gesmaakt.

De Zondaar: Dus ging het mij niet, vernam ik hun stem,
 Dan gaf ik dadelijk toe.
 De Heere riep mij, maar 'k hoorde niet naar Hem:
 Ik was Zijn roepen moe.

De Heilige: Ik vond de zaligheid een kostbare zaak,
 En 'k kreeg mijn Heiland lief,
 En immer meer verstond ik Zijn spraak,
 En wat Hem smart, was ook mijn grief.

De Zondaar: Wanneer ik soms ziek ter neer lag,
 Sprak mijn geweten luid,
 Maar het duurde kort, dat ik mijn zonden zag:
 Werd ik gezond, het was uit.

De Heilige: Zag ik de heiligen ijveriger dan mij,
 Dan achtte ik zulks een straf,
 En bad den Heere gedurig weer, dat Hij
 Ook mij zoveel genade gaf.

De Zondaar: Met mij, ellendig mens, was het omgekeerd:
 Ik volg'd' hun voorbeeld niet,
 Maar 'k heb juist van nog slechteren geleerd,
 Ik vond de deugd verdriet.

De Heilige: Ik zeg niet, dat die deugden uit mijn hart,
 Zo boos, zijn voortgevloeid,
 het Is door gena alleen, dat ik heb volhard:
 Mijn Heere was onvermoeid.

De Zondaar: 'k Beschuldig om mijn straf geenszins den Heer,
 Als had Hij het gedaan,
 Want Zijn gena verwierp ik telkens weer,
 Ik wou niet tot Hem gaan,

De Heilige: Ik zing hierboven thans Zijn prijs en lof,
 Verheerlijk Hem, Gods Zoon,
 Want Hij bracht mij in Zijn hemelhof
 En voor Zijns Vaders troon.

De Zondaar: Hoe meer mijn ziel over het leven peinst,
 Te dieper wordt mijn rouw,
 het Is of mijn dwaasheid weer voor mij verrijst,
 Toen 'k zondaar blijven wou.

Dat zij, die thans nog op de aarde zijn,
Hun schrikbarende toestand zien,
Tot Christus gaan, dat zij, van zonden rein,
Dit vreselijk oord niet zien.
Wanneer een mens het eeuwig leven derft
En Gods gena veracht,
Dan is het een eeuwige dood, dien hij eens sterft,
In wroeging, angst en nacht.
O, dwaas, had' 'k mij van Hem niet afgekeerd!
Of had' ik nooit gehoord,
En die Verlosser in de wereld nooit gekend!
Dan zou ik in de zalige hemel zijn.
Of minder lijden in de helse pijn.

BESLUIT.

Mijn lezer wie ge ook zijt, die deze woorden leest!
Veracht niet mijn taal, al is zij arm geweest.
Ik smEEK u, hoor mij aan: het is tot uw hart gericht,
Indien gij u bekeert, Verheugt ge u in Gods licht,
En erft een eeuwig goed, daarboven weggelegd.
De fouten zijn van mij, de rest heeft God gezegd